

Ключевые слова: инновационные технологии, учитель физической культуры, школа.

THE READINESS OF PHYSICAL CULTURE TEACHERS FOR INNOVATIONAL ACTIVITIES

Natalya MOSKALENKO

The Dnepropetrovsk State Institute of Physical Culture and Sport

Abstract. The factors which determine readiness of physical culture teachers for modern pedagogical introduction in the system of secondary school physical culture and health improving work.

Key words: innovational technology, physical culture teacher, secondary school.

ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Галина КОНДРАЦЬКА

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Постановка проблеми. Перед системою професійної освіти України поставили завдання, зумовлені підвищенням ролі особистості учителя як фахівця і викладача в нових економічних умовах. Інтеграційні процеси у європейській вищій освіті, розпочаті Болонською Конвенцією (1999) і розвинуті у Берлінській Декларації (грудень 2003), акцентували необхідність пошуку спільних стандартів підготовки фахівців у вищих закладах освіти.

За висновками учених, тенденція до погіршення здоров'я, спричинена несприятливими соціально-економічними умовами пострадянського і перехідного періоду, охоплення суспільства негативною рекламою, пропагування сумнівних звичок, шкідливих звичок і нездорового способу життя у більшості дітей, підлітків, створює загрозу для нації. Аналіз науково-методичної літератури дозволяє визначити значення проблеми формування потреби здорового способу життя у вчителів та учнів як одну з актуальних в сучасній освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У психолого-педагогічній науці проблема формування потреби здорового способу життя школярів досліджувалася в різних аспектах. Так, вивченням сутності здорового способу життя займалися В.Бобрицька, В.Білинська, В.Грушко, В.Кузьменко, практичний аспект формування здорового способу життя вчителів висвітлено в працях Г.Апанасенка, В.Ареф'єва, Г.Власюк, Г.Голобова, М.Зубалія, Д.Касенок, Т.Круцевич, С.Лапаєнко, С.Свириденко, А.Турчака.

Теоретичні та методологічні основи професійної підготовки учителів в сучасному контексті відображено у працях Т.Кошманової, І.Поташнюк, Т.Осипової, Б.Шияна.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні технології підготовки майбутніх учителів фізичної культури до викладання основ безпеки життєдіяльності в загальноосвітніх школах.

Методи та організація дослідження

В роботі ми використовували наступні методи дослідження: аналіз спеціальної літератури, методи соціологічного дослідження (анкетування, тестування), методи математичної обробки отриманих даних.

Соціологічне дослідження серед викладачів, студентів і школярів, узагальнення та систематизація результатів була проведена впродовж 2001–2003 рр.

В процесі проведення соціологічного дослідження брали участь 34 викладачі дисципліни “Основи безпеки життєдіяльності”, 250 студентів вищих навчальних закладів та 300 учнів загальноосвітніх шкіл.

Результати дослідження та їх обговорення. Результати опитування школярів свідчать, що 29% мають низький рівень методичних знань з предмету “Основи безпеки життєдіяльності”, 43% середній рівень, і лише 28% респондентів мають високий рівень знань. Водночас, 53% викладачів вважають безпеку життєдіяльності людини оздоровчо-профілактичним напрямком, 20% відносять цю дисципліну до гуманітарно-технічного напрямку, 27% схиляються до думки, що це є предметом загального ознайомлення. Аналіз результатів спостережень, бесід, опитування школярів і викладачів свідчить про низький рівень знань з формування потреби бережливого ставлення до себе і власного здоров'я, про несформованість індивідуальної адаптації до навколишнього середовища.

В результаті тестування студентів виявлено, що в експериментальній групі склали студенти факультетів фізичного виховання – 29% мають низький рівень теоретичних знань з основ безпеки життєдіяльності, 43% середній, 28% високий рівень. У контрольній групі, яку наповнювали студенти факультетів на яких готують фахівців з безпеки життєдіяльності – відповідно 26%, 36% та 38%. Отже, результати тестування дає підставу стверджувати, що студенти факультетів фізичного виховання мають високий рівень знань з формування потреби здорового способу життя, що є одним із основних завдань при викладанні дисципліни “Основи безпеки життєдіяльності” в загальноосвітній школі.

Зокрема, на основі аналізу навчальних планів і програм, за якими готують учителів з основ безпеки життєдіяльності, підручників з цієї дисципліни, встановлено, що студенти інженерно-педагогічного, фізико-математичного та хімічного факультетів мають високий рівень знань з безпеки поведінки в побутових умовах, вивчають класифікацію природних небезпек та стихійних лих, вплив хімічних речовин на організм людини, про заходи та засоби від природних небезпек. Це є передумовою для ознайомлення школярів з такими розділами, які охоплюють питання небезпечних ситуацій у природному і техногенному середовищі, громадянської безпеки, вивчається у 9–11 класах. Водночас, основу змісту шкільного предмета “Основи безпеки життєдіяльності” в 1–4, 5–8 класах, становить розділ “Формування здорового способу життя в школі, сім'ї, на вулиці”. Оскільки студенти факультетів фізичного виховання мають глибокі знання з дисциплін (анатомії, фізіології, валеології, теорії та методики фізичного виховання), що в свою чергу є основою глибокого розуміння основних положень безпеки життєдіяльності людини. Зазначені підходи враховано нами при розробці технології підготовки учителів до викладання основ безпеки життєдіяльності.

Також враховано можливості вищої школи, яка реалізує свої вимоги у відповідних професійно-педагогічних знаннях учителів, їх уміннях та навичках, зважених потребами учнів і цілого суспільства.

Для перевірки ефективності технології підготовки майбутніх учителів до викладання основ безпеки життєдіяльності здійснювалося порівняння якості знань студентів (рис. 1.). Всього у формуючому експерименті взяли участь 250 студентів у експериментальних групах, які наповнювали студенти факультету фізичного виховання і 175 в контрольних групах, які склали студенти, майбутні фахівці з безпеки життєдіяльності).

Одним із завдань під час підготовки майбутніх учителів до викладання безпеки життєдіяльності було визначення якості знань, умінь та навичок студентів з визначення потреби здорового способу життя для безпеки життєдіяльності в суспільстві.

Ефективність розробленої методики визначалася шляхом вимірювання таких показників: 1) середнього балу; 2) якості знань. Середній бал успішності студентів на: діагностичному етапі КГ – 3,56; 3,72; 3,76; 3,68; ЕГ – 3,68; 3,76; 3,48; практичному етапі КГ – 3,72; 3,76; 3,80; 3,84; ЕГ – 4,20; 4,12; 4,08; узагальнюючому етапі КГ – 3,80; 3,88; 3,92; ЕГ – 4,24; 4,16; 4,28.

Порівняння одержаних результатів формуючого експерименту показало, що рівень сформованості якості знань на узагальнюючому етапі у перших парах становить 8, 12, 16%, у других парах 12, 8, 8 % на користь експериментальних груп і в третій експериментальній парі переважає на 12%. Фактичне значення t – критерію Стьюдента і F - критерію Фішера-Снедекора було вищим за розрахункове. Це вказує на надійність одержаних результатів і підтверджує припущення, що технологія підготовки майбутніх учителів до викладання безпеки життєдіяльності запропонована методом є ефективнішою.

Висновки

Аналіз результатів дослідження підтверджує ефективність розробленої технології підготовки вчителів фізичної культури до викладання предмета “Основи безпеки життєдіяльності” в загальноосвітній школі. Одержані результати свідчать про ефективність підготовки майбутніх учителів до викладання предмету “Основи безпеки життєдіяльності” на факультетах фізичного виховання, це сприятиме підвищенню пізнавальної активності студентів, структурно перебудує їх навчальну діяльність.

Література

- Василь Г.І. Виховання в старшокласниць прагнення до здорового способу життя: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. – Київ. – 1995. – С. 27.
- Василь С. “Формування ціннісних орієнтацій старших підлітків на здоровий спосіб життя” // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та молоді – Зб. наукових праць. – К.: пед. думка, 1999. – Кн. 2. С. 176-182
- Василь В.Ю. Становлення та розвиток поняття “здоровий спосіб життя” // Збірник наукових праць у II книгах. – Київ: пед. думка, 2000. – П.1. – С. 117-124.
- Григорук А.Л. Попередження шкідливих звичок у старших підлітків засобами фізичної культури: Автореф. дис... канд. пед. наук: – Київ. – 1993. – С. 11.

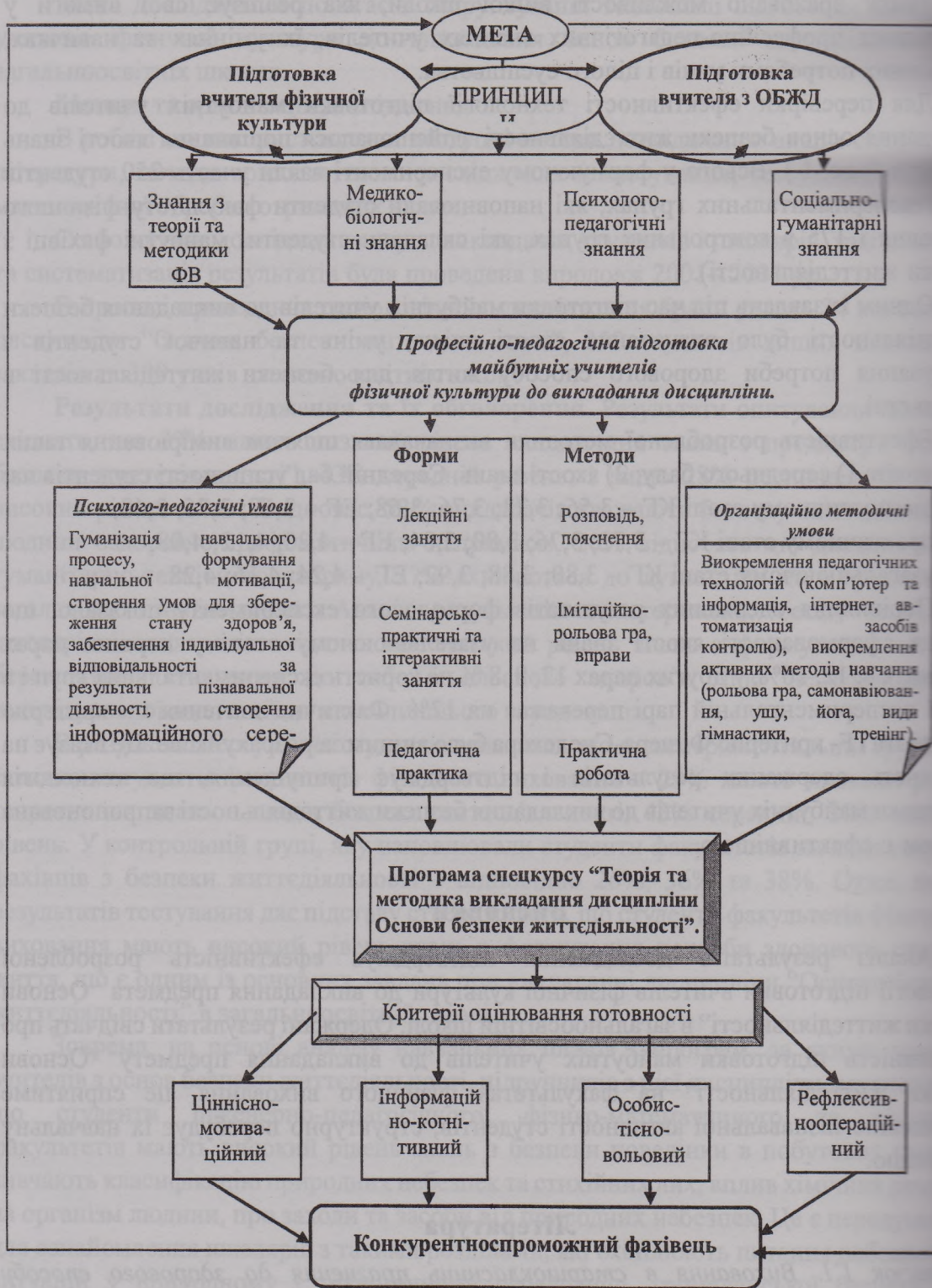

Рис.1. Технологія підготовки вчителів фізичної культури до викладання основ безпеки життєдіяльності

ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ВИКЛАДАННЯ ОСНОВ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Галина КОНДРАЦЬКА

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Анотація. В роботі розглядаються підходи у підготовці майбутніх учителів фізичної культури до викладання основ безпеки життєдіяльності в загальноосвітній школі. Теоретично обґрунтовано зміст підготовки майбутніх учителів фізичної культури до викладання предмету «Основи безпеки життєдіяльності», розроблено технологію підготовки до викладання основи безпеки життєдіяльності. Подано результати формуючого експерименту щодо якості знань в учителів фізичної культури до викладання основ безпеки життєдіяльності.

Ключові слова: технологія підготовки, безпека життєдіяльності, здоровий спосіб життя.

ТЕХНОЛОГИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ К ПРЕПОДАВАНИЮ ОСНОВ БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Галина КОНДРАЦКАЯ

Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко

Аннотация. В работе рассматриваются подходы подготовки учителей физической культуры к преподаванию безопасности жизнедеятельности в общеобразовательных школах. Раскрывается содержание подготовки будущих учителей физической культуры к преподаванию основ безопасности жизнедеятельности. Представлены результаты формирующего эксперимента по формированию качества знаний в учителях физической культуры к преподаванию основ безопасности жизнедеятельности учащимся.

Ключевые слова: технология подготовки, безопасность жизнедеятельности, здоровый образ жизни.

TECHNOLOGY PREPARING PRESERVICE SECONDARY TEACHERS OF PHYSICAL TRAINING FOR TEACHING "FOUNDATIONS OF SAFE LIFE ACTIVITY"

Halyna KONDRATS'KA

Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych

Abstract. The author investigates the problems of secondary teachers' preparation for teaching foundations of safe life activity. Psychological-pedagogical, social-historical, and educational conditions are defined, and the basics of healthy life style are considered. Conducted research is focused in the activity approach to the process of formation of physical training and prospective teachers' preparedness to teach in the secondary school.

Keywords: technology preparing, healthy mode of life, safety of life activity, formative experiment in activity.
